

негативних наслідків, оминає увагою певні позитивні ефекти. Кожна з теорій, щонайменше, занадто вузька, їх необхідно синтезувати і розширити, намагаючись створити більш загальну теорію політичних наслідків міжнародної економічної взаємодії.

РЕЗЮМЕ

В статті досліджується ступінь залежності і взаємозалежності держав в умовах глобалізації на основі аналізу окремих індикаторів міжкраїнової взаємодії.

Ключові слова:

РЕЗЮМЕ

В статье исследуется степень зависимости и взаимозависимости государств в условиях глобализации на основе анализа отдельных индикаторов межстранового взаимодействия.

Ключевые слова:

SUMMARY

The paper analyzes the problem of economic interdependence in the context of globalization.

Keywords:

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Cooper R. Economic Interdependence and Coordination of Economic Policies [Electronic resource] / R. Cooper, P.B. Kenen, R.W. Jones // 1985. – Mode of access: <http://econpapers.repec.org/bookchap/eeeintchp/2-23.htm>.
2. Caporaso J.-A. Dependence, dependency, and power in the global system: a structural and behavioral analysis [Electronic resource] / J.-A. Caporaso. – Mode of access: <http://www.ucm.es/info/materiales033.pdf>
3. Groenewegen P. Joseph Shield Nicholson (1850-1927): An early student of Marshall at Cambridge, later quite critical of Marshall and his Economics [Electronic resource] / P. Groenewegen. 2003. - Mode of access: http://sydney.edu.au/business/_data/assets/pdf_file/0015/71421/Groenewegen.pdf.
4. Holsti K. J. A New International Politics? Diplomacy in Complex Interdependence [Electronic resource] / K. J. Holsti // International Organization. - Vol. 32(No.2). – 1978. - Mode of access: <http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=4305880>.
5. Mill J. S. Principles of Political Economy [Electronic resource] / J. S. Mill // Vol. II, D. Appleton and Co., New York, N. Y., 1894 (as cited in R. Solomon, 1977). - 1984. - Mode of access: <http://www.gutenberg.org/files/30107/30107-pdf.pdf>.
6. Ray A. Gains from Trade and the Size of a Country [Electronic resource] / A. Ray // Journal of International Economics. - Vol. 7 (№.1) – 1977. - Mode of access: <http://ideas.repec.org/a/eee/inecon/v7y1977i1p67-71.html>.
7. Ray D. The Dependency Models of Latin American Underdevelopment: Three Basic Fallacies [Electronic resource] / D. Ray // Journal of Inter-American studies and World Affairs. - Vol. 15 (№.1). - 1974. - Mode of access: <https://staff.rockwood.k12.mo.us/glossengerdaniel/Documents/Global%20Studies/Unit%205%20-%20Economic%20Geography/LatinAmericadependencyModelarticle.pdf>.
8. Richardson N. R. Political Compliance and United States Trade Dominance [Electronic resource] / N. R. Richardson // American Political Science Review. - Vol. 70(No.4). – 1976. - Mode of access: <http://cps.sagepub.com/content/71/3/315.refs?patientinform-links=yes&legid=spcps;21/3/315>.
9. Russett B. M. International Regions and the International System [Electronic resource] / B. M. Russett // A Study in Political Ecology. - 1967. - Mode of access: <http://www.abebooks.co.uk/International-Regions-System-Russett-B.M-Rand/720542861/bd>.
10. Solomon R. The Interdependence of Nations [Electronic resource] / R. Solomon // Brookings Institution, Washington, D. C., December 1977.
11. Tollison R. D. An Economic Theory of Mutually Advantageous Issue Linkages in International Negotiations [Electronic resource] / R. D. Tollison, T. D. Tillett // International Organization, Vol. 33, No.4, Autumn 1979, pp. 425-450.
12. Valenzuela J.-S., Valenzuela A. Modernization and dependency: alternative perspectives in the study of Latin American development [Electronic resource] / R. Brenner. – Mode of access: <http://www.springerlink.com>.
13. Зінченко В.В. Світ-системний аналіз глобального розвитку versus теорії модернізації [Електронний ресурс] / В.В. Зінченко. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_49/Gileya49/F1_doc.pdf.
14. Павленко Ю. Структура глобальної цивілізації / Ю. Павленко // Вісн. НАН України. — 2005. — № 3. — С. 3-16.
15. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: Монографія. – К.: КНЕУ, 2006. – 248 с.
16. Кравчук Н.Я. Асиметрії глобального розвитку: логіка поєднання індивідуалізації та уніфікації глобальних перетворень [Електронний ресурс] / Н.Я.Кравчук. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_5/129.pdf.
17. Філіпенко А.С. Економічний розвиток сучасної цивілізації: Навч. посіб. - 3-є вид., перероб. і допов. — К.: Знання України, 2006. - 316 с. - Бібліогр.: 312-315 с.
18. Цивілізаційна структура сучасного світу. Том 1. Глобальні трансформації сучасності. – К., „Наукова думка”, 686 с.

УДК 331.3

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Рибалко В.М., к.е.н., заступник директора Донецького обласного центру зайнятості,

Рибалко Г.С., економіст

Постановка проблеми. Сьогодні однією з головних проблем на ринку праці країни є дефіцит кваліфікованої робочої сили, а саме – робітників, практично у всіх галузях економіки. Молоді люди все частіше стають безробітними через нестачу відповідних вакансій, відсутність досвіду роботи, невідповідність змісту професійної діяльності запитам та потребам молоді, недостатність конкурентоспроможних робочих місць, що не відповідають запитам молоді як за змістом роботи, так і за рівнем заробітної плати.

Проблема вибору професії безпосередньо пов'язана з професійною орієнтацією, тобто треба бути досить обізнаним про типи професій і володіти умінням розбиратися в їх професійній специфіці та цілеспрямовано підійти до вибору професії відповідно до особистісних здібностей та інтересів. Професійна орієнтація - складна комплексна психолого-педагогічна та медико-фізіологічна проблема особистості, а результативність професійної діяльності людини - важлива соціальна складова. Саме тому актуальним завданням сьогодення є підвищення значущості профорієнтаційної роботи як дієвого інструменту державного регулювання ринку праці.

Мета статті полягає в аргументації значущості розвитку профорієнтаційної діяльності в умовах сучасного ринку праці та удосконаленні організаційно-економічного забезпечення профорієнтаційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Аналіз стану ринку праці Донецької області, процесу забезпечення економіки регіону необхідними кадрами, дозволяє виділити ряд проблем, що потребують вирішення:

Активне старіння населення. Вікова структура населення області свідчить, що підрастаюче покоління значно поступається за

чисельністю особам пенсійного віку. Так, питома вага дітей та підлітків у віці до 16 років у загальній чисельності населення області зменшилась з 21,7% на початок 1991 року до 12,6% на 1 січня 2012 року. Одночасно з цим збільшилася вага населення старшого за працездатний вік з 21,1% до 27,5%. Тобто, якщо два десятиріччя тому чисельність підростаючого покоління декілька перевищувала чисельність тих, хто отримав право завершити трудову діяльність, то на початок 2012 року людей пенсійного віку вдвічі більше, ніж дітей та підлітків.

Скорочення чисельності зайнятих. За даними Головного управління статистики у Донецькій області спостерігається стійка тенденція зменшення середньооблікової чисельності штатних працівників з 1286 тис. осіб у 2007 році до 1139,4 тис. осіб у 2011 році [1].

Зростання рівня безробіття. За результатами обстеження домашніх господарств за методологією Міжнародної організації праці рівень безробіття серед населення в трудоактивному віці зріс з 5,6% у 2007 році, до 8,0% - за 9 місяців 2012 року (рис.1).

Зростання навантаження на одне вільне робоче місце: якщо на початок 2008 року на одне вакантне місце, яке замовлено роботодавцем до обласної служби зайнятості претендувало 2 особи з числа перебуваючих на обліку в службі зайнятості, то на початок 2013 року – майже 9 осіб [2]. (рис. 2)

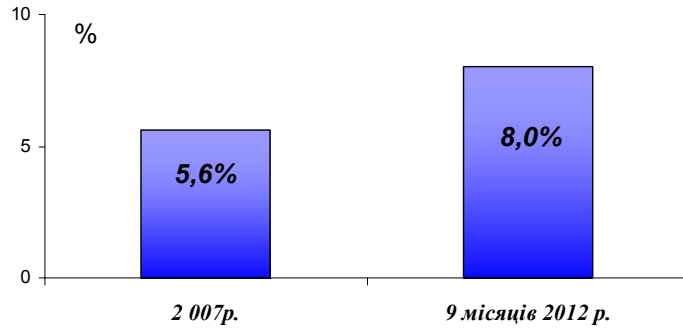

Рис.1. Динаміка рівня безробіття за методологією Міжнародної організації праці у Донецькій області

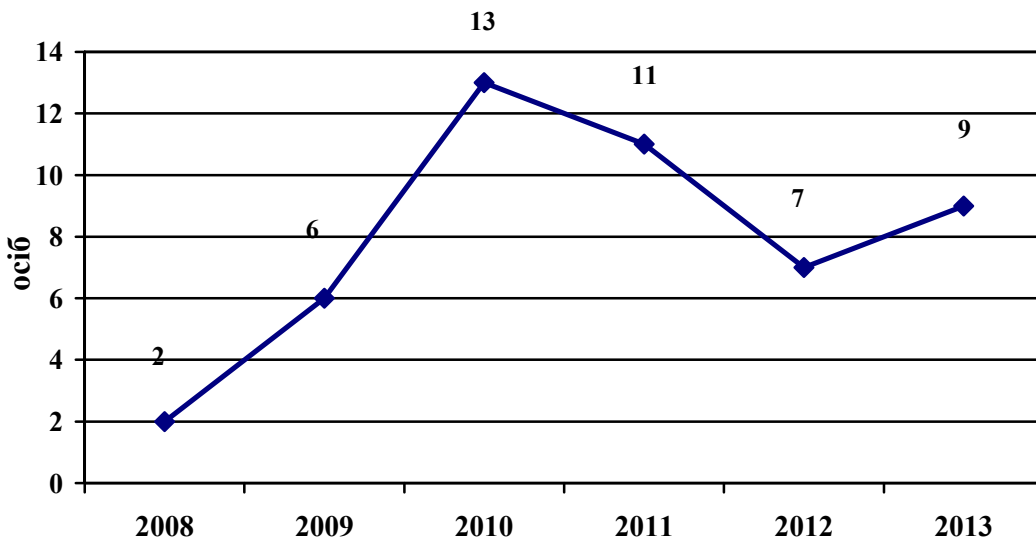

Рис.2. Навантаження на одне вільне робоче місце по Донецькій області (на початок року)

Кожен другий безробітний, зареєстрований в Донецькій обласній службі зайнятості у 2012 році - віком до 35 років. (рис. 3).

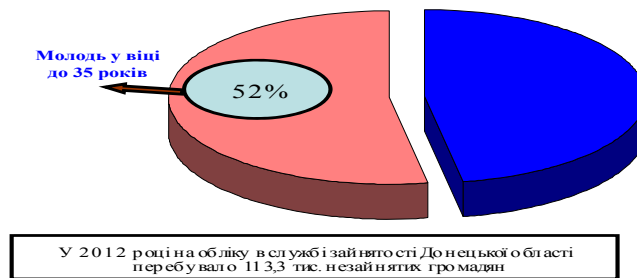

Рис.3. Обсяги молодіжного безробіття у Донецькій області

Зростання дисбалансу між ринком освітніх послуг та ринком праці:

питома вага осіб з вищою освітою серед незайнятого населення області, які перебували на обліку в Донецької обласної служби

зайнятості зростає з 12,7% у 2007 році до 23,6% - у 2012 році [2];

збільшення питомої ваги осіб з базовою загальною середньою освітою в загальній чисельності перебуваючих на обліку в службі зайнятості Донецької області: з 3,2% у 2007 році до 4,3% - у 2012 році.

Збереження стійкої потреби роботодавців щодо кваліфікованих робітників з інструментом. На початок 2013 року питома вага вакантних місць для кваліфікованих робітників з інструментом в загальній кількості вакантних місць складає 27,2% (на початок 2007 року – 46,0%, 2012 року – 25,3%). (рис. 4).

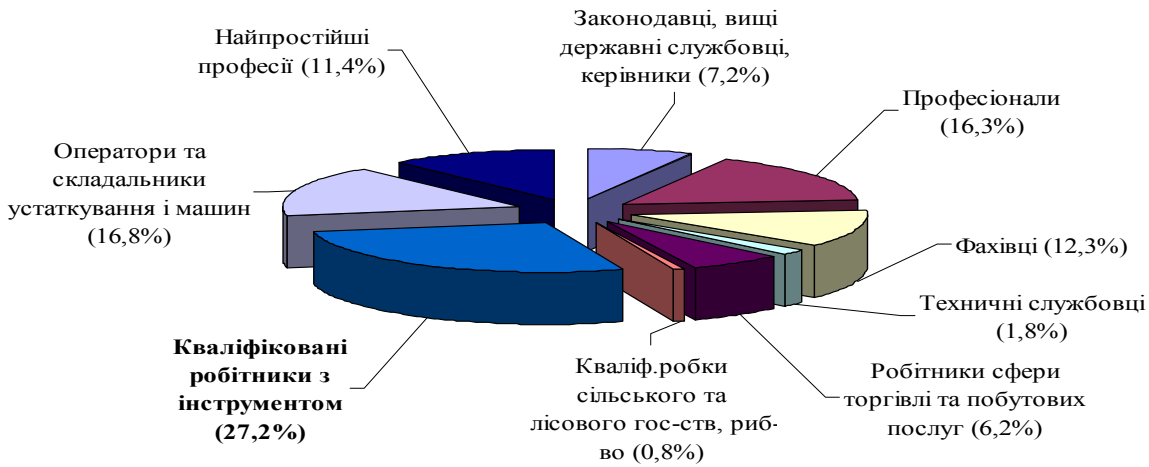

Рис. 4. Потреба підприємств, установ і організацій Донецької області у працівниках станом на початок 2013 року

Таким чином, стан ринку праці Донецької області свідчить про необхідність удосконалення та подальшого розвитку профорієнтаційної діяльності, націленої на забезпечення конкурентоздатності робочої сили, ефективне формування, відтворення й використання її трудового потенціалу.

З метою визначення ступеню задоволеності споживачів профорієнтаційними послугами державної служби зайнятості, отримання більш повної інформації про професійні орієнтири випускників шкіл Донецької області та подальшого використання отриманих результатів у профорієнтаційній діяльності, у травні-липні 2008 р. і у лютому-липні 2011 р. проведено опитування учнів 9-х та 11-х класів загальноосвітніх шкіл, учнів випускного курсу ПТНЗ, студентів ВНЗ, молодих спеціалістів області та експертів.

Аналіз результатів анкетування свідчить, що для учнів шкіл Донецької області головним мотивуючим принципом при виборі професії є рівень заробітної плати (75%), можливість просування по службі 42,6%, на рівні 30% зазначені мотиви престижу професії, перспективи працевлаштування, відповідність знань та навичок, цікавість праці (рис. 5).

Рис.5. Порівняльний аналіз змін мотивів вибору майбутньої професії

На думку школярів, найбільший престиж у суспільстві має професія банкіра, лікаря, журналіста, перекладача (80%), а на найменшу повагу заслуговує праця шофера, маляра, медсестри, продавця, електромонтера (теж на рівні 80% респондентів). Така ситуація свідчить про недостатню мотивацію молоді на отримання професій та спеціальностей, що користуються сталим попитом на регіональному ринку праці.

У сучасних економічних реаліях молодь не бере до уваги те, що на ринку праці регіону спостерігається перевищення пропозиції спеціалістів, професій які вони вважають престижними. Така ситуація вже призвела до значних диспропорцій у структурі економічно активного населення. Ці тенденції у наступні 3-5 років можуть призвести до негативних соціально-економічних наслідків для економіки як регіону, так і України в цілому.

На основі аналізу проведеного опитування визначено специфічні цілі, завдання та критерії ефективного управління профорієнтаційною діяльністю на різних рівнях (індивід, ринок праці, суспільство) (рис. 6).

Суб'єкт	Цілі	Завдання	Критерії ефективності
Суспільство (держава, регіон)	Допомога особі у виборі професії або виду діяльності, які вона вважає найбільш прийнятними з точки зору задоволення власних потреб і потреб суспільства. Профорієнтація необхідна при: виборі першої професії або отриманні першої роботи; втраті чи зміні роботи.	– формування переважно у молодій частині населення особистісних орієнтацій та інтересів з урахуванням потреб суспільного виробництва; – приведення особистісних орієнтацій молоді у відповідність з можливостями їх реалізації.	– підвищення рівня національного доходу; – зростання обсягів виробництва; – підвищення рівня соціальних показників; – підвищення інтелектуального та освітнього рівнів; – підвищення продуктивності праці та якості продукції; – зниження рівня плинності кадрів.
Ринок праці	Оптимізація професійного самовизначення людини на основі врахування її особистісних характеристик та потреб ринку праці. Забезпечення профілактики вимушеного безробіття, підвищення професійної мобільності людини.	– сприяння збалансуванню попиту і пропозиції робочої сили на ринку праці; – забезпечення ефективної зайнятості економічно активного населення; – забезпечення раціонального розподілу та повноти використання робочої сили.	– підвищення рівня зайнятості населення. – підвищення рівня конкурентоздатності та працевлаштування на ринку праці; – подолання професійно-кваліфікаційного дисбалансу; – зменшення відрахованих студентів з навчальних закладів.
Індивід	Досягнення збалансованості між професійними інтересами і можливостями кожної людини та потребами суспільства та ринку праці в конкретних видах професійної діяльності, забезпечення цілеспрямованого розвитку здібностей та талантів людини.	– забезпечення оптимального поєднання особистих побажань та суспільних потреб; – сприяння зростанню професіоналізму особистості, її працездатності, збереженню здоров'я – ефективне використання трудового потенціалу особи.	– підвищення рівня інформованості про світ професій, попит ринку праці на робочу силу; – підвищення рівня задоволеності вибором професії та успішності її здобуття; – підвищення рівня задоволеності професійною діяльністю; – збільшення доходів.

Рис.6. Цілі, завдання, критерії ефективності управління профорієнтаційною діяльністю

За результатами проведеного опитування та проведених досліджень розроблено план дій щодо вдосконалення профорієнтаційної роботи в регіоні, які були затверджені розпорядженням Донецької облдержадміністрації від 08.06.2012 № 358 «Про заходи з професійної орієнтації населення Донецької області на 2012-2015 роки». Цим розпорядженням було:

створено та затверджено персональний склад обласної Ради з професійної орієнтації населення;

затверджені заходи з професійної орієнтації населення Донецької області на 2012-2015 роки;

затверджено положення про обласну Раду з питань професійної орієнтації населення (рис.7).

Обласна Рада з питань професійної орієнтації населення, як консультативно-дорадчий орган, створена з метою: сприяння координації зусиль органів виконавчої влади та сторін соціального діалогу в проведенні профорієнтаційної роботи на обласному та місцевих рівнях; розробка пропозицій і рекомендацій щодо підвищення рівня професійної орієнтації населення, її методичного та інформаційного забезпечення. Очолює Раду заступник голови облдержадміністрації, його заступниками є керівники обласної служби зайнятості та управління освіти і науки облдержадміністрації.

Координацію роботи по реалізації плану заходів з професійної орієнтації Донецької області на 2012-2015 роки здійснюватимуть обласна Рада з питань професійної орієнтації населення (рис. 7).

Заходи з професійної орієнтації населення Донецької області передбачають організацію комплексної роботи і охоплюють наступні напрямки:

просвітницька, інформаційно - роз'яснювальна робота серед населення;

підвищення якості профорієнтаційної роботи з різними категоріями громадян;

методичні розробки з питань профорієнтаційної роботи.

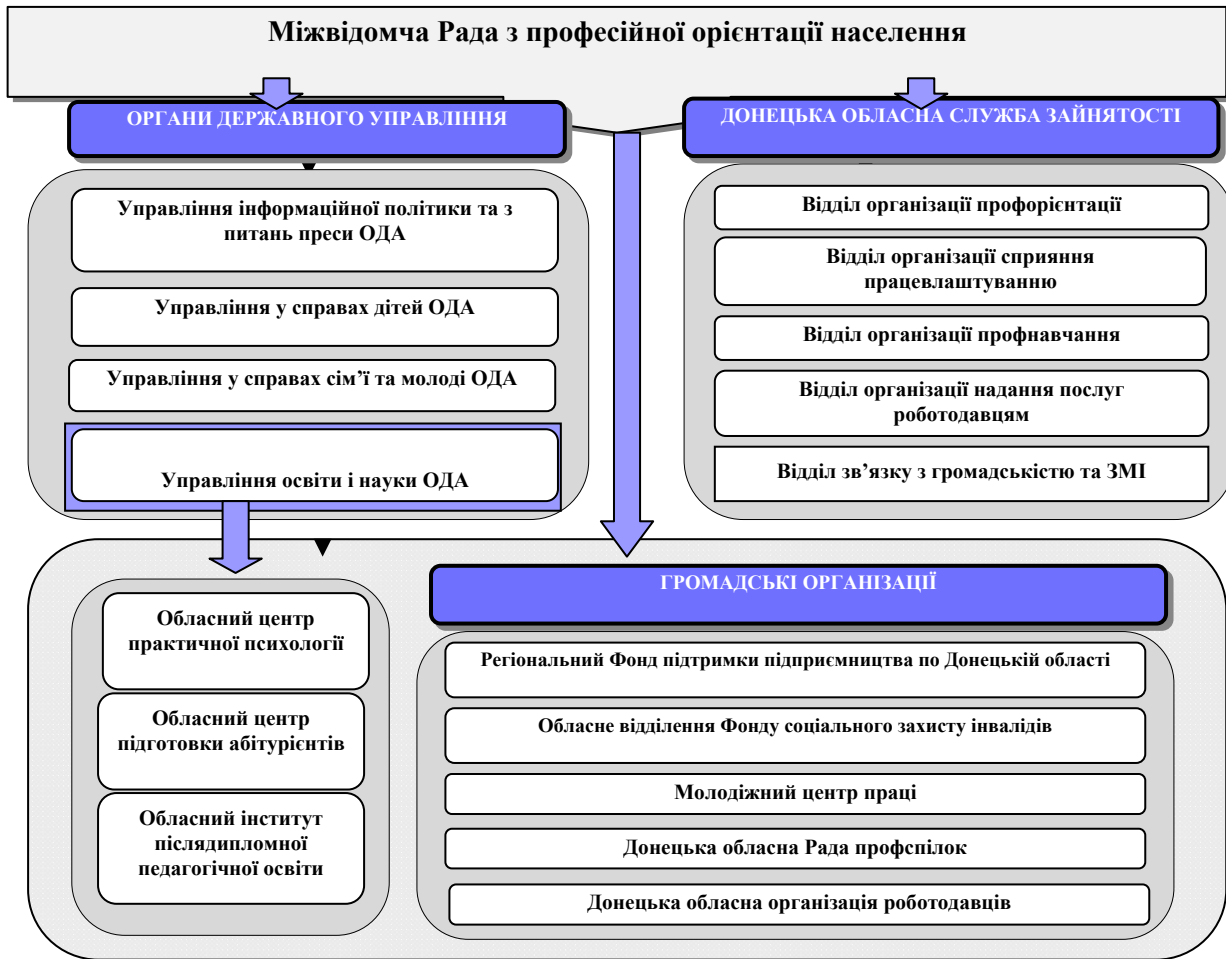

Рис. 7. Організаційна структура реалізації системи професійної орієнтації населення Донецької області

Реалізація розроблених заходів сприятиме:
 посиленню конкурентоспроможності працівника на ринку праці та досягнення ефективної зайнятості населення;
 створенню обласної системи професійної орієнтації, забезпеченню комплексного підходу до діяльності у сфері професійної орієнтації, посиленню її соціально-економічної спрямованості;
 забезпеченню відповідності ринку освітніх послуг та ринку праці в області;
 забезпеченню проведення ефективної профорієнтаційної роботи серед населення, спрямованої на формування позитивної мотивації до набуття професій, які користуються сталим попитом на ринку праці і забезпечують гарантоване працевлаштування;
 підвищенню якості, удосконаленню форм і методів профорієнтаційної роботи шляхом розробки науково-методичних матеріалів;
 відродженню наставництва на виробництві;
 підвищенню статусу робітника у суспільстві та престижу робітничих професій шляхом проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення.

Висновки. Саме над втіленням поставлених завдань щодо ефективної профорієнтаційної роботи, яка сприятиме, насамперед, подоланню дисбалансу між попитом та пропозицією робочої сили на ринку праці області і планує займатися Донецька обласна служба зайнятості спільно з органами влади, органами освіти, роботодавцями та іншими соціальними партнерами.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Офіційний сайт Головного управління статистики у Донецькій області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.donetskstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Донецького обласного центру зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>.

РЕЗЮМЕ

У статті аргументована актуальність профорієнтаційної діяльності в умовах сучасного ринку праці на прикладі Донецького регіону, наведено аналіз результатів анкетування та практичні аспекти щодо удосконалення організаційно-економічного забезпечення розвитку профорієнтаційної діяльності в Донецькій області.

Ключові слова: регулювання ринку праці, профорієнтаційна діяльність, управління профорієнтаційною діяльністю, міжвідомча рада з професійної орієнтації населення.

РЕЗЮМЕ

В статье аргументирована актуальность профориентационной работы в условиях современного рынка труда на примере Донецкого региона, представлен анализ результатов анкетирования и практические аспекты совершенствования организационно-экономического обеспечения развития профориентационной деятельности в Донецкой области.

Ключевые слова: регулирование рынка труда, профориентационная деятельность, управление профориентационной деятельностью, межведомственный совет по профессиональной ориентации населения.

SUMMARY

In article relevance of professional orientation work in the conditions of a modern labor market on the example of the Donetsk region is reasoned. The analysis of results of questioning and practical aspects of improvement of organizational and economic ensuring development of professional orientation activity in Donetsk region is submitted.

Key words: labor market regulation, professional orientation activity, management of professional orientation activity, interdepartmental council on vocational guidance of the population.

УДК 658.334

ФИНАНСОВЫЙ ПОТЕНЦИАЛ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ БИЗНЕСА В КОНКУРЕНТНОЙ РЫНОЧНОЙ СРЕДЕ

Селиванова Ю.В., к.е.н., доцент кафедры экономики предприятия Донецкого национального университета

Постановка проблемы и ее связь с важными научными и практическими задачами. Важнейшим фактором успешной деловой активности предприятия в условиях конкурентной рыночной экономики является адаптивность к изменениям внешней среды, способность к постоянному развитию, что возможно лишь при эффективном использовании потенциала, и в первую очередь, финансового.

Финансовый потенциал, как фактор развития бизнеса, оказывает существенное влияние на все аспекты деятельности предприятия. Выступая источником и движущей силой расширенного воспроизводства, он предопределяет финансовое здоровье предприятия, уровень социальной защищенности его работников и развития технико-технологической базы. Отсюда, чем выше финансовый потенциал и эффективнее его использование, тем более конкурентоспособно предприятие во внешней среде, результативнее его деятельность.

Вместе с тем, рост убыточности предприятий (с 37,1% в 2003г. до 42,4% в 2010 г.) и возбужденных дел о банкротстве (с 7496 в 2003 г. до 14597 в 2010 г.) свидетельствует о нерациональном подходе отечественных субъектов хозяйствования к формированию и использованию финансового потенциала. В этих условиях особую важность приобретает безотлагательное решение проблемы повышения финансового потенциала на основе управления ним, что подтверждает актуальность, своевременность и научно-практическую значимость данного исследования.

Анализ последних исследований и публикаций. Значительный вклад в исследование вопросов, связанных с управлением финансовым потенциалом, внесли такие учёные-экономисты и практики, как Е.В. Арефьева, И.А. Бланк, Ю. Бриггем, Л. Гапенски, П.В. Егоров, Б. Коласс, Л.А. Лигоненко, О.О. Маслыган, В.В. Краснова, Н.С. Краснокутская, П.В. Пузырева, И.М. Репина, Ю.В. Сердюк-Копкечки, Э.Ю. Терещенко, О.С. Федонин, Дж.К. Ван Хорн и др.

Нерешенные проблемы. Между тем, при всей значимости вклада указанных исследований научным сообществом все ещё не выработан системный подход к созданию действенной системы управления финансовым потенциалом с учетом нынешних реалий украинской экономики, нет и общепризнанной методики комплексной оценки эффективности такого управления. Эти обстоятельства детерминируют необходимость дальнейших углублённых исследований, определяют цель и задачи данной статьи.

Цель научной статьи заключается в научном обосновании подходов к финансовому потенциалу предприятия для выработки рекомендаций по совершенствованию управления им с учетом современных реалий украинской экономики.

В соответствии с поставленной целью поставлены и решаются следующие задачи:

- систематизировать теоретико-методические подходы к трактовке сущности финансового потенциала предприятия, его структуре и классификации;
- уточнить понятийный аппарат и содержание категории «финансовый потенциал предприятия»;
- исследовать состав и структуру финансового потенциала предприятия в современных условиях, критически проанализировать подходы к его классификации;
- в контексте разработки финансовой политики предприятия выработать рекомендации по управлению финансовым потенциалом.

Для решения поставленных задач использован комплекс научных методов исследования: научной абстракции, дедукции и индукции, анализа и синтеза - для исследования сущности финансового потенциала и связанного с ним категорий; системного подхода - для систематизации подходов к управлению финансовым потенциалом; статистические и экономико-статистические методы - для критической оценки практики управления финансовым потенциалом предприятий и разработки рекомендаций по ее совершенствованию.

Изложение основного материала с обоснованием полученных научных результатов. Проведенный критический обзор и обобщение теоретическо-методических подходов к трактовке потенциала предприятия дает нам основание констатировать имеющуюся широкую и разнообразную палитру имеющихся определений. Вместе с тем, их можно систематизировать в три основных направления, отражающие современные представления о потенциале и его роли в развитии бизнеса в условиях конкурентной рыночной среды. Сторонники первого направления трактуют потенциал как совокупность различных видов ресурсов, необходимых для функционирования или развития системы, второго - как систему материальных и трудовых факторов, обеспечивающих достижение цели производства, третьего - как способность комплекса ресурсов экономической системы выполнять поставленные перед ней задачи.

Критический анализ сложившихся подходов привел нас к выводу о том, что при всем многообразии дефиниций потенциала все они в той или иной мере опираются, с одной стороны, на ресурсы предприятия, а с другой - на необходимость достижения с их помощью поставленных целей. Не приуменьшая значимости ресурсов как базиса в формировании потенциала предприятия, заметим, что само по себе их наличие не является гарантом достижения бизнесовых целей. Второй, не менее важной составляющей потенциала, выступают способности предприятия мобилизовать ресурсы в ходе осуществления бизнес-процессов. С учётом того, что совокупность таких способностей в экономической литературе принято называть компетенциями, считаем обоснованной научную позицию о том, что потенциал предприятия следует трактовать как возможности системы ресурсов и компетенций предприятия создавать результат для заинтересованных лиц посредством реализации бизнес-процессов [1, с. 9].

Многоаспектность потенциала предприятия обуславливает многогранность производной категории - «финансовый потенциал»; относительно его научным сообществом также не выработано единого подхода (табл. 1).

Критический анализ существующих научных позиций позволяет констатировать факт существования двух принципиальных подходов к трактовке сущности финансового потенциала. Представители первого подхода (И.Т. Балабанов, Р.Г. Брейли, С.Т. Майерс, Ю. Бриггем, И.Г. Бритченко [2], А.С. Федонин, И.Н. Репина, А.И. Алексюк [3] и др.) рассматривают финансовый потенциал как финансовые ресурсы предприятия, совокупность денежных доходов и поступлений, имеющихся в распоряжении субъектов хозяйствования и предназначенных для выполнения финансовых операций, осуществления расходов по расширенному воспроизводству и экономическому стимулированию работников. Сторонники второй концепции (Ю. Блех, М.Н. Крейнина, М.Х. Лапуста, Л.Г. Шаршукова, Д. Миддлтон, Э.Ю. Терещенко, В.Г. Андреева [12], Е.В. Белова, Г.В. Ковальчук [13] и др.) системно подходят к трактовке сути финансового потенциала, считая его понятием комплексным, более широким, нежели финансовые ресурсы.